

ПРОБЛЕМИ МАШИННОГО ПЕРЕКЛАДУ ЗІ СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ НА ПРИКЛАДІ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ

Білошицький Б. П.

*Національний технічний університет
"Харківський політехнічний інститут"
м. Харків, вулиця Пушкінська 79/1, тел.: 095-842-7784
e-mail: happy4@ukr.net*

Сучасний розвиток усіх сфер людської життєдіяльності ставить нові завдання в комунікаційному просторі людства. До традиційних видів останнього - письмовий, усний, синхронний, послідовний, з листа та інші - додається машинний переклад, час практичного використання якого розпочався з 1980-х років[1]. Сьогодні є актуальною проблема перекладу текстів саме зі слов'янських мов, так як це мови держав близько розташованих до України.

Усі слов'янські мови мають одне джерело: правослов'янську, або спільнослов'янську основу, яка існувала у слов'янських племінних мов приблизно з середини III тисячоліття до нашої ери і до V століття нашої ери. Після того, як слов'яни розселилися на різні території, почали користуватися різними мовами, жили здебільшого в різних державах, досі збереглися спорідненість їхніх мов, близькість культур, вірувань і ментальності, відчуття етнічної солідарності та генетичної спільності[2].

Вплив саме польської мови, як однієї зі слов'янських, на українську в XVI–XVII столітті є очевидним. Польські форми відразу помічаються в більшості пам'яток цієї доби. Саме з тих часів і досі, не зважаючи на сплин 1500-літнього часу, у польській і українській мовах збереглися до наших днів незмінними (і фактично однаковими) імена, назви предметів, означення подій і явищ, які існували тоді й існують нині: хліб – chleb (хлеб), хмара – chmura (хмура), сокира - siekiera (секера), і так далі [3].

У граматиці, можливо, саме завдяки підтримці польського впливу в українській літературній мові і південно-західних та південно-східних діалектах набуло загальне поширення закінчення -ові (-еві): чоловікові, коневі. Згідно з результатами досліджень українських вчених, лексична дистанція між українською і польською мовами становить лише близько 30 %. Тобто, 70 % — це спільний лексичний фонд. Ще менша дистанція існує між польською і українською народною музикою, інколи доходючи до повної ідентичності мелодико-ритмічної побудови [4].

Але разом з тим існує і проблема порозуміння між носіями різних мов, коли один з них не розуміє латинських літер, які використовує польська мова. Носій може сприймати деякі окремі слова завдяки схожості звучання, але не зможе ввести дані в електронний пристрій чи програму для знаходження з іншим носієм спільної мови.

Це підводить нас до можливості використання схожості цих мов у машинному перекладі, так як спільні фонетичні і граматичні ознаки суттєво полегшують сприйняття інформації. Користувачам знадобиться програма, яка б

змогла на основі введеної інформації перекласти слова. Інформація вводиться як транскрипція українськими літерами, а програма, аналізуючи базу даних, виводить найбільш схоже за значенням слово. Така програма буде незамінною для людей, незнайомих з латинськими літерами і разом з тим допоможе, на початковому рівні, досягти порозуміння з носієм польської мови. Такий підхід потребує об'ємної бази даних схожих слів, досить швидкої роботи програми, а також можливість бачити усі перекладені по порядку слова. Хоча слова польської та української мови дуже схожі, можуть виникнути проблеми зі словами, які не мають схожих аналогів в українській мові. В такому випадку потрібно додатково підключати мінімально необхідну базу слів, незважаючи на їх подібність, але залишити можливість вводити слово, яке чуєш, українськими літерами.

На сьогоднішній день відбувається інтенсивний розвиток україно-польських мовних зв'язків. Багато спільних фонетичних і граматичних рис сприяють порозумінню між носіями цих мов, тому потрібен спосіб перекладу з польської мови на українську з мінімальними вимогами до знань користувача, та такий, який буде максимально використовувати спільні риси слов'янських мов.

Список літератури

1. *Кісіль М. В.* До проблеми машинного перекладу // Актуальні проблеми соціальної комунікації : збірник матеріалів конференції. – Івано-Франківськ: В-во ІФНГУНГ, 2011. – С. 97 – 103

2. Довідник з української мови [Електронний ресурс] : база даних містить в собі інформацію з української мови/ Режим доступу: <http://javot.net/mova/fon.htm>.

3. *Гумецька Л. Л.* До історії україно-польських мовних зв'язків / Л. Л. Гумецька // Дослідження польської мови

4. *Горбач О.* Зібрані статті, [т. 6]. Лексикографія й лексикологія. Б. м., 1992.